EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2023 04 26
COM(2023) 242 final

2023/0136 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS DIREKTYVA

kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

Siūlomi 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyvos 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms[1] (toliau – Direktyva) pakeitimai yra dalis teisės aktų rinkinio, kurį taip pat sudaro pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo pakeičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1466/97[2] (Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis), ir iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97[3] (Stabilumo ir augimo pakto korekcinė dalis). Direktyva ir Stabilumo ir augimo pakto prevencinė bei korekcinė dalys yra ES ekonomikos valdymo sistemos dalis.

Pasiūlymo pagrindimas

ES ekonomikos valdymo sistema padėjo sudaryti sąlygas ekonominiam stabilumui, tvariam ir integraciniam ekonomikos augimui ir didesniam užimtumui. Dabar šią sistemą sudaro ES fiskalinė sistema (Stabilumo ir augimo paktas ir Direktyva), makroekonominio disbalanso procedūra, Europos ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo semestras ir makroekonominės finansinės paramos programų sistema.

2011 m., siekiant atsižvelgti į patirtį, įgytą per pasaulinę finansų krizę ir euro zonos valstybių skolos krizę, parengus vadinamąjį šešių dokumentų rinkinį, Reglamentas (EB) Nr. 1466/97 buvo iš dalies pakeistas Reglamentu (ES) Nr. 1175/2011[4], Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 buvo iš dalies pakeistas Reglamentu (ES) Nr. 1177/2011[5] ir buvo priimta Direktyva 2011/85/ES.

Jie padėjo užtikrinti atidžią nacionalinių biudžetų priežiūrą, kartu daugiau dėmesio skiriant skolos lygiui. Siekiant pašalinti pagrindines krizės priežastis, ES lygmens fiskalinė sistema buvo papildyta privalomomis nacionalinio lygmens nuostatomis, kuriomis siekiama skatinti patikimą biudžeto politiką visose valstybėse narėse. Tuo tikslu Direktyvoje reikalaujama, kad valstybės narės, be kita ko, taikytų nacionalines fiskalines taisykles, vykdytų nepriklausomą stebėseną, kaip nacionaliniu lygmeniu laikomasi fiskalinių taisyklių, ir nustatytų daugiametes biudžeto sistemas. Šios nacionalinės nuostatos įsigaliojo, kad būtų laikomasi Direktyvos.

2019 m. Europos Audito Rūmai paskelbė ataskaitą „ES reikalavimai nacionalinėms biudžeto sistemoms. Reikia dar labiau juos griežtinti ir atidžiau stebėti jų įgyvendinimą“[6]. Ataskaitoje Audito Rūmai atkreipė dėmesį į trūkumus, susijusius su vidutinio laikotarpio biudžeto

---

1 OL L 306, 2011 11 23, p. 41.

2 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 1).

3 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6).

4 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1175/2011, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 12).

5 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1177/2011, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 33).

6 2019 m. Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita „ES reikalavimai nacionalinėms biudžeto sistemoms. Reikia dar labiau juos griežtinti ir atidžiau stebėti jų įgyvendinimą“. https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR19_22/SR_Fiscal_Stability_LT.pdf.

sudarymo ir nepriklausomų fiskalinių institucijų (NFI) veiksmingumu, ir rekomendavo Komisijai sugriežtinti vidutinio laikotarpio biudžeto sistemoms ir NFI taikomus reikalavimus, atsižvelgiant į tarptautinius standartus.

2020 m. Komisija paskelbė komunikatą, kuriuo peržiūrimas Direktyvos tinkamumas (toliau – tinkamumo peržiūra)[7], pabrėždama pažangą ir galimybes tobulinti dabartinę nacionalinių biudžeto sistemų struktūrą. Atlikus tinkamumo peržiūrą paaiškėjo, kad labai padaugėjo nacionalinių fiskalinių taisyklių ir jos tapo griežtesnės, plačiai taikomas vidutinio laikotarpio fiskalinis planavimas, rengiamos patikimesnės prognozės ir užtikrinamas didesnis fiskalinis skaidrumas, įskaitant neapibrėžtuosius įsipareigojimus. Vis dėlto per peržiūrą taip pat pažymėta, kad vidutinio laikotarpio planavimas ir toliau iš esmės priklausė nuo metinio biudžeto sudarymo, kilo abejonių dėl pinigų apskaitos principu grindžiamų mėnesio fiskalinių duomenų teikimo naudingumo ir pabrėžta, kad nuostatos dėl prognozių vertinimo, mokesčių išlaidų ir nebiudžetinių įstaigų aiškinamos labai įvairiai. Be to, nustatyta, kad viešosios apskaitos taikymą varžo tai, kad nėra oficialios bendros ES sistemos.

Galiausiai 2022 m. lapkričio 9 d. komunikate Komisija pateikė ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gaires[8], kuriomis siekiama užtikrinti skolos tvarumą ir skatinti tvarų bei integracinį augimą visose valstybėse narėse. Gairėse numatyta didesnė nacionalinė atsakomybė, supaprastinta sistema ir perėjimas prie didesnio dėmesio vidutiniam laikotarpiui, taip pat griežtesnis ir nuoseklesnis vykdymo užtikrinimas. Jose numatytas ir NFI struktūros bei veiklos rezultatų gerinimas. Šiose gairėse taip pat atsižvelgta į pastabas, pateiktas per 2021 m. spalio mėn. paskelbtas viešas konsultacijas, į kurias buvo pakviestos kitos ES institucijos ir visos pagrindinės suinteresuotosios šalys, kad jos galėtų dalyvauti nagrinėjant šią temą[9].

Pasiūlymo tikslai

Šiame pasiūlyme pateikti kai kurie Direktyvos pakeitimai. Atsižvelgiant į 2022 m. lapkričio 9 d. Komisijos gaires dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos, pakeitimais siekiama stiprinti nacionalinę atsakomybę ir biudžeto planavimo orientavimą į vidutinį laikotarpį. Konkrečiau, jais siekiama:

- supaprastinti galiojančius teisės aktus: kaip pabrėžta tinkamumo peržiūroje, nuostatos dėl pinigų apskaitos principu grindžiamų mėnesio fiskalinių duomenų (3 straipsnio 2 dalis)[10] nėra naudingos stiprinant nacionalines biudžeto sistemas. 8 straipsnis dėl Jungtinės Karalystės nebereikalingas. 4 straipsnio 4 ir 5 dalių nuostatų nebereikės, jei šie reikalavimai bus įtraukti į pasiūlymą dėl Reglamento XXX (prevencinė dalis);

---

7 Direktyvos 16 straipsnyje reikalaujama, kad Komisija paskelbtų Direktyvos peržiūrą, kad įvertintų statistikos reikalavimų tinkamumą, skaitinių fiskalinių taisyklių struktūrą bei veiksmingumą ir bendrą valstybės finansų skaidrumo lygį valstybėse narėse. Tinkamumo peržiūra įtraukta į 2020 m. vasario 5 d. Komisijos komunikatą „Ekonomikos valdymo peržiūra. Reglamentų (ES) Nr. 1173/2011, 1174/2011, 1175/2011, 1176/2011, 1177/2011, 472/2013 ir 473/2013 taikymo ir Tarybos direktyvos 2011/85/ES tinkamumo ataskaita“, COM(2020) 55 *final*.

8 2022 m. lapkričio 9 d. Komisijos komunikatas dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių, COM(2022) 583 *final*.

9 2022 m. kovo 28 d. Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Online public consultation on the review of the EU economic governance framework - Summary of responses - Final Report“ (liet. „Viešos konsultacijos internetu dėl ES ekonomikos valdymo sistemos peržiūros. Atsakymų santrauka. Galutinė ataskaita“), SWD(2022) 104 *final*.

10 Straipsniai žymimi laikantis Direktyvos pradinės numeracijos, nebent jie nurodomi kaip nauji.

- aiškiau išdėstyti nuostatas: kad būtų pašalintas atliekant tinkamumo peržiūrą nustatytas dviprasmiškumas, siūloma 4 straipsnio 6 dalyje dabar konkrečiai nurodyti, kad nepriklausomos įstaigos yra tos, kurios yra atsakingos už prognozių *ex post* vertinimą. Taip pat siūloma 14 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse tinkamiau apibrėžti ataskaitų teikimo reikalavimus, taikomus valdžios sektoriaus įstaigoms ir fondams, kurie nėra įtraukti į įprastinį nacionalinį biudžetą, ir reikalavimus, taikomus mokesčių išlaidoms ir neapibrėžtiesiems įsipareigojimams. Valstybės narės šiuos reikalavimus aiškino labai įvairiai ir kai kurie iš šių aiškinimų nevisiškai atspindėjo pirminį Direktyvos loginį pagrindą;
- stiprinti nacionalinę atsakomybę: siūloma papildyti arba patikslinti reikalavimus dėl NFI. Kai kuriais atvejais siūlomos naujos nuostatos jau buvo taikomos euro zonos valstybėms narėms ir Danijai, Bulgarijai bei Rumunijai, kaip Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje (toliau – SSKV)[11] susitariančiosioms šalims (naujas 8 straipsnis). Kitomis siūlomomis nuostatomis siekiama papildyti užduotis, kurios suteiktų NFI galimybę atlikti atitinkamą vaidmenį vykdant ES fiskalinės sistemos priežiūrą nacionaliniu lygmeniu, kaip siūloma pasiūlyme dėl Reglamento XXX (prevencinė dalis) ir pasiūlyme iš dalies pakeisti Reglamentą (EB) Nr. 1467/97 (korekcinė dalis). Jos apima biudžeto prognozių rengimą arba tvirtinimą, taip pat tvarumo analizių ir politikos poveikio vertinimą. Galiausiai kai kuriomis siūlomomis nuostatomis užtikrinamas NFI nepriklausomumas ir atskaitomybė, kad jos atitiktų tarptautinių organizacijų nustatytus standartus, kaip rekomenduojama 2019 m. Europos Audito Rūmų ataskaitoje;
- orientavimas į vidutinį laikotarpį: siūloma sistemingiau nurodyti daugiametį biudžeto aspektą prognozėse (4 straipsnis), kad būtų ryšys tarp metinio ir vidutinio laikotarpio biudžeto planavimo (10 straipsnis), kuris, kaip nustatyta 2019 m. Europos Audito Rūmų ataskaitoje ir atliekant tinkamumo peržiūrą, buvo silpnas;
- gerinti viešųjų finansų kokybę: siūlomos kelios nuostatos, kuriomis siekiama skatinti atskaitomybę už valstybės biudžetus ir didinti su klimato kaita susijusios fiskalinės rizikos skaidrumą. 9 straipsnio 2 dalies d punkte dabar būtų reikalaujama vertinti klimato kaitos keliamą riziką ir klimato politikos poveikį viešiesiems finansams. 14 straipsnio 3 dalyje taip pat būtų reikalaujama, kad valstybės narės skelbtų, kiek tai įmanoma, duomenis apie su nelaimėmis ir klimatu susijusius neapibrėžtuosius įsipareigojimus, taip pat apie ekonominius nuostolius, patirtus dėl gaivalinių nelaimių ir su klimatu susijusių sukrėtimų. Be to, šių sukrėtimų atveju būtų nurodomos fiskalinės išlaidos, kurias patiria viešasis sektorius, ir priemonės, taikomos siekiant sušvelninti sukrėtimus arba padengti su jais susijusius nuostolius.

• Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis

Pasiūlymas yra platesnio pasiūlymų rinkinio, parengto atsižvelgiant į 2022 m. lapkričio 9 d. Komisijos gaires dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos, dalis. Į šį rinkinį taip pat įtrauktas pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo pakeičiama Stabilumo ir augimo pakto (SAP) prevencinė dalis, ir SAP korekcinės dalies pakeitimai, taip pat juo siekiama sukurti reformuotą sistemą, grindžiamą orientavimu į vidutinį laikotarpį ir nacionaline atsakomybe, kurios tikslas – patikimai ir iš esmės sumažinti aukštą skolos lygį ir skatinti tvarų bei integracinį augimą. Taigi reformuotoje ekonomikos valdymo sistemoje išlaikomi pagrindiniai

[11] 2012 m. kovo 2 d. Sutartis dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje.

biudžetinės drausmės ir ekonomikos augimo skatinimo tikslai, išdėstyti SAP ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nuostatose, kuriomis paktas grindžiamas.

Reformuota sistema ne tik siekiama užtikrinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus ir skatinti tvarų bei integracinį augimą, bet ji taip pat atitinka pagrindinius fiskalinio susitarimo, išdėstyto SSKV III antraštinėje dalyje[12], tikslus. Fiskalinio susitarimo esmė išlaikoma ir kitose siūlomo teisės akto dalyse. Orientavimas į vidutinį laikotarpį grindžiamas konkrečios šalies valstybės skolos problemomis, taigi pasiūlyme dėl reglamento, kuriuo pakeičiama SAP prevencinė dalis, iš dalies atspindimas fiskalinio susitarimo reikalavimas dėl konvergencijos siekiant vidutinio laikotarpio tikslų ir dėl to, kad šios konvergencijos laikotarpis turi būti pasiūlytas atsižvelgiant į konkrečiai šaliai būdingą tvarumo riziką (SSKV 3 straipsnio 1 dalies b punktas). Fiskaliniame susitarime pabrėžiamas struktūrinis balansas, tačiau jame taip pat reikalaujama atlikti išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones, analizę, kad būtų galima atlikti bendrą atitikties vertinimą (SSKV 3 straipsnio 1 dalies b punktas), ir šis reikalavimas dėl analizės pasiūlyme dėl reglamento, kuriuo pakeičiama SAP prevencinė dalis, išlaikytas. Pagal fiskalinį susitarimą laikinai nukrypti nuo vidutinio laikotarpio tikslo arba koregavimo plano jam pasiekti leidžiama tik išskirtinėmis aplinkybėmis (SSKV 3 straipsnio 1 dalies c punktas), kaip numatyta šiame pasiūlyme dėl reglamento, kuriuo pakeičiama SAP prevencinė dalis. Fiskaliniame susitarime nustatyta, kad jeigu pastebima didelių nukrypimų nuo vidutinio laikotarpio tikslo arba jo koregavimo plano, turi būti įgyvendintos priemonės nukrypimams ištaisyti per nustatytą laikotarpį (SSKV 3 straipsnio 1 dalies e punktas). Pagal reformuotą sistemą taip pat reikalaujama ištaisyti nukrypimus nuo Tarybos nustatyto grynųjų išlaidų plano. Be to, kai dėl nukrypimų deficitas viršija 3 % BVP, valstybei narei galėtų būti taikoma perviršinio deficito procedūra (PDP). Jeigu valstybės narės skola viršija 60 % BVP, jai taikoma skolos kriterijumi grindžiama PDP būtų sustiprinta: daugiausia dėmesio būtų skiriama nukrypimams nuo grynųjų išlaidų plano, pakeičiant dabartinį skolos mažinimo kriterijų (vadinamąją 1/20 taisyklę), pagal kurį kai kurioms valstybėms narėms buvo užkrauta pernelyg didelių fiskalinių pastangų našta. Pagal fiskalinį susitarimą NFI pavedama stebėti, kaip laikomasi jo taisyklių, o nuostatos dėl tų priežiūros institucijų vaidmens ir nepriklausomumo, kurios turėjo būti išsamiai išdėstytos bendruosiuose principuose, kuriuos Komisija pasiūlė[13] pagal SSKV 3 straipsnio 2 dalį, dabar yra visiškai įtrauktos į pasiūlymą, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva. Fiskaliniame susitarime nustatyta, kad Komisija ir Taryba atlieka tam tikrą vaidmenį per vykdymo užtikrinimo procesą (SSKV 5 straipsnis), kaip nurodyta siūlomuose SAP korekcinės dalies pakeitimuose.

Fiskalinio susitarimo ir reformuotos ekonomikos valdymo sistemos bendrumas taip pat atsiranda dėl fiskalinio susitarimo įgyvendinimo nacionalinėse teisinėse sistemose. Dauguma SSKV susitariančiųjų šalių perkėlė SSKV nuostatas į nacionalinę teisę, įterpdamos tiesioginį

---

12 Siekdamos stiprinti biudžetinę drausmę per visą ekonominį ciklą, 2012 m. kovo 2 d. 25 valstybės narės ratifikavo tarpvyriausybinę SSKV. SSKV 2 straipsnio pirmoje dalyje primenama, kad „*Susitariančiosios Šalys taiko ir aiškina šią Sutartį laikydamosi Sutarčių, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga, visų pirma Europos Sąjungos sutarties 4 straipsnio 3 dalies, ir Europos Sąjungos teisės, taip pat proceso teisės, kai to reikia priimant antrinės teisės aktus*“. SSKV 2 straipsnio antroje dalyje primenama, kad ši Sutartis „*taikoma, jei ji atitinka Sutartis, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga, ir Europos Sąjungos teisę. Ja nesikėsinama į Sąjungos kompetenciją veikti ekonominės sąjungos srityje*.“ SSKV III antraštinė dalis „Fiskalinis susitarimas“ yra taikoma privaloma tvarka valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, ir savanoriškai – kitoms valstybėms narėms (SSKV 1 straipsnio 2 dalis ir 14 straipsnio 5 dalis). SSKV 16 straipsnyje nustatyta, kad „*[ne] vėliau kaip per penkerius metus nuo šios Sutarties įsigaliojimo dienos, remiantis jos vykdymo vertinimu, pagal Europos Sąjungos sutartį ir Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo imamasi būtinų priemonių, kad šios Sutarties esminės nuostatos būtų įtrauktos į Europos Sąjungos teisinę sistemą*“.

13 Žr. 2012 m. birželio 20 d. Komisijos komunikatą „Bendrieji nacionalinių fiskalinio koregavimo mechanizmų principai“, COM(2012) 342 *final*.

saitą su atitinkamais ES teisės aktais[14]. Tai pasakytina apie vidutinio laikotarpio tikslą ir konvergencijos planą, taip pat didelio nukrypimo vertinimą arba nuostatas, pagal kurias reikalaujama laikytis Tarybos priimtų rekomendacijų (visos parengtos pagal Reglamentą (EB) Nr. 1466/97).

Atsižvelgiant į šį bendrumą, galima laikyti, kad pagal siūlomą reformuotą ekonomikos valdymo sistemą SSKV fiskalinių nuostatų esmė įtraukta į ES teisinę sistemą, kaip nustatyta SSKV 16 straipsnyje.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Įtraukiant reikalavimus dėl klimato kaitos poveikio nacionalinei biudžeto politikai ir fiskalinei rizikai, pasiūlymu užtikrinamas suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis, kuriomis remiami klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos veiksmai, siekiant tikslo užtikrinti sąžiningą perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. Kai kurios valstybės narės, įgyvendindamos savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, vykdo keletą reformų, padėsiančių tobulinti biudžeto sistemas, pavyzdžiui, didindamos kai kurių fiskalinių institucijų nepriklausomumą, ir tai dera su siūlomais pakeitimais.

2. KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS REZULTATAI

Atlikdama ekonomikos valdymo sistemos peržiūrą, Komisija vykdė įvairią informavimo veiklą, *inter alia,* rengdama konferencijas ir vykdydama tikslingesnius mainus su suinteresuotosiomis šalimis. Svarbiausia tai, kad 2021 m. spalio mėn. Komisija pradėjo viešas konsultacijas[15], kuriose dalyvauti pakvietė kitas ES institucijas ir visas pagrindines suinteresuotąsias šalis. Įvairiuose forumuose, įskaitant specialius susitikimus, praktinius seminarus ir internetinę apklausą, piliečiai ir įvairūs dalyviai, įskaitant nacionalines vyriausybes, parlamentus, socialinius partnerius, akademinę bendruomenę ir kitas ES institucijas, išreiškė savo nuomonę, kaip reformuoti ES ekonomikos valdymą. Daugelis suinteresuotųjų šalių pritarė tam, kad nacionalinės biudžeto sistemos būtų stiprinamos, be kita ko, į ES sistemos priežiūrą aktyviau įtraukiant NFI. Kai kuriais atvejais NFI dalyvavimas buvo vertinamas kaip būdas padidinti dėl biudžetinių įsipareigojimų nevykdymo daromą poveikį reputacijai.

Kai kurios suinteresuotosios šalys taip pat pasisakė už tai, kad be vaidmens vykdant ES priežiūrą, NFI dar atliktų didesnį vaidmenį vykdant nacionalinių fiskalinių taisyklių stebėseną: toks vaidmuo turi būti užtikrintas įpareigojant vyriausybes sistemingai atsižvelgti į NFI vertinimus ir plėtojant struktūriškesnį NFI ir ES institucijų dialogą. Kai kuriais atvejais buvo pasiūlyta išplėsti užduotis, įtraukiant skolos tvarumo analizei reikalingų duomenų rengimą, makroekonominių prognozių (įskaitant prognozes, skirtas vidutinio laikotarpio planams), kurios galėtų būti atspirties taškas nacionalinėms vyriausybėms planuojant savo fiskalinę politiką, rengimą, taip pat biudžeto planų rengimą ar tvirtinimą. Be to, pasiūlytas patariamasis vaidmuo fiskalinės politikos klausimais ir svarbesnis vaidmuo per viešus debatus.

---

[14] Pagal SSKV 8 straipsnį pateiktas 2017 m. vasario 22 d. Komisijos pranešimas C(2017) 1201 *final*.

[15] 2022 m. kovo 28 d. Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Online public consultation on the review of the EU economic governance framework: summary of responses“ (liet. „Internetinės viešos konsultacijos dėl ES ekonomikos valdymo sistemos peržiūros. Atsakymų santrauka“), SWD(2022) 104 *final*.

3. TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

• Teisinis pagrindas

Iš dalies pakeistos Direktyvos teisinis pagrindas yra SESV 126 straipsnio 14 dalies trečia pastraipa. Griežtinant valstybių narių nacionalinėms biudžeto sistemoms taikomus reikalavimus siekiama papildyti ir sustiprinti Sąjungos politikos sistemą, kad būtų išvengta perviršinio deficito, kaip nustatyta SESV 126 straipsnyje. Pasiūlymas taikomas visoms valstybėms narėms.

• Subsidiarumo ir proporcingumo principai

Pasiūlymas atitinka Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatytus subsidiarumo ir proporcingumo principus. Jo tikslo, t. y. užtikrinti, kad būtų vienodai laikomasi biudžetinės drausmės, kaip reikalaujama pagal SESV, valstybės narės negali deramai pasiekti, o tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu. Be to, jų geriausia siekti ES lygmeniu, o ne įvairiomis nacionalinėmis iniciatyvomis, nes siūlomais pakeitimais daugiausia siekiama pašalinti kai kuriuos Direktyvos trūkumus arba patikslinti ar atnaujinti jos nuostatas, visų pirma atsižvelgiant į pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo pakeičiama SAP prevencinė dalis, ir į SAP korekcinės dalies pakeitimus.

Siūloma iš dalies pakeista Direktyva neviršijama to, kas būtina tam tikslui pasiekti. Siekiant sumažinti valstybėms narėms tenkančią administracinę naštą, kai kuriais pakeitimais siūloma supaprastinti Direktyvos reikalavimus ir užtikrinti suderinamumą su pasiūlymu dėl reglamento, kuriuo pakeičiama SAP prevencinė dalis, ir su SAP korekcinės dalies pakeitimais. Proporcingumas taip pat užtikrinamas tais pakeitimais, kuriais siekiama patikslinti sąvokas ir terminų apibrėžtis, kurios palengvina Direktyvos įgyvendinimą. Be to, daugelis su NFI susijusių nuostatų yra pagrįstos galiojančiomis taisyklėmis, taikomomis kai kurioms, bet ne visoms valstybėms narėms, t. y. SSKV arba Reglamentu (ES) Nr. 473/2013. Todėl daugelyje valstybių narių šios nuostatos jau įgyvendinamos. Be to, atsižvelgiant į dabartines nacionalinio lygmens pastangas ir poreikį pritaikyti šią praktiką prie konkrečių šalių poreikių ir prioritetų, reikalaujama pranešti apie su klimatu susijusią riziką ir nuostolius. Galiausiai siūloma iš dalies pakeista Direktyva ne tik leidžiama valstybėms narėms perkelti šias nuostatas į nacionalinę teisę, bet ji taip pat yra tinkama priemonė tikslui pasiekti, nes valstybėms narėms suteikiama galimybė reikalavimus pritaikyti prie savo ypatumų.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymas neturi poveikio Sąjungos biudžetui.

2023/0136 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS DIREKTYVA

kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 126 straipsnio 14 dalies trečią pastraipą,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę,

atsižvelgdama į Europos Centrinio Banko nuomonę,

kadangi:

(1) siekiant užtikrinti, kad valstybės narės laikytųsi Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) nustatytų įpareigojimų biudžeto politikos srityje, visų pirma susijusių su poreikiu išvengti perviršinio valdžios sektoriaus deficito, Tarybos direktyvoje 2011/85/ES[16] nustatytos išsamios taisyklės, susijusios su valstybių narių biudžeto sistemų ypatumais;

(2) Direktyvos 2011/85/ES reikalavimus dėl valstybių narių biudžeto sistemas sudarančių taisyklių ir procedūrų būtina iš dalies pakeisti, remiantis patirtimi, įgyta kuriant ekonominę ir pinigų sąjungą nuo tada, kai direktyva įsigaliojo;

(3) 2019 m. Europos Audito Rūmai paskelbė ataskaitą, kurioje nagrinėjami Sąjungos reikalavimai nacionalinėms biudžeto sistemoms ir rekomenduojama Komisijai tuos reikalavimus peržiūrėti, atsižvelgiant į tarptautinius standartus ir geriausią praktiką. Europos Audito Rūmai pasiūlė konkrečius veiksmus, kuriais siekiama išplėsti nacionalinių biudžeto sistemų taikymo sritį ir padidinti jų veiksmingumą, visų pirma kiek tai susiję su vidutinės trukmės biudžeto sistemomis ir nepriklausomomis fiskalinėmis institucijomis[17];

(4) 2020 m. vasario 5 d. Komisijos komunikate[18] atkreiptas dėmesys į didelę, tačiau netolygią pažangą kuriant nacionalines biudžeto sistemas, turint omenyje, kad Sąjungos teisėje nustatyti tik būtiniausi reikalavimai ir kad nacionalinės nuostatos buvo įgyvendinamos ir jų laikomasi labai nevienodai. Komunikate taip pat

---

16 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 306, 2011 11 23, p. 41).

17 2019 m. Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita „ES reikalavimai nacionalinėms biudžeto sistemoms. Reikia dar labiau juos griežtinti ir atidžiau stebėti jų įgyvendinimą“.

18 2020 m. vasario 5 d. Komisijos komunikatas „Ekonomikos valdymo peržiūra. Reglamentų (ES) Nr. 1173/2011, 1174/2011, 1175/2011, 1176/2011, 1177/2011, 472/2013 ir 473/2013 taikymo ir Tarybos direktyvos 2011/85/ES tinkamumo ataskaita“, COM(2020) 55 *final*.

apsvarstyta, kokiu mastu sistema gali padėti patenkinti ekonominės, aplinkos ir socialinės politikos poreikius, susijusius su perėjimu prie neutralaus poveikio klimatui, efektyvaus išteklių naudojimo ir skaitmeninės Europos ekonomikos, papildant pagrindinį reglamentavimo aplinkos ir struktūrinių reformų vaidmenį;

(5) 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikate dėl Europos žaliojo kurso[19] raginama aktyviau naudoti žaliojo biudžeto sudarymo priemones, kad viešosios investicijos, vartojimas ir apmokestinimas būtų nukreipiami į žaliuosius prioritetus ir būtų atsisakyta žalingų subsidijų. Europos klimato teisės akte nustatytas Sąjungos masto 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslas ir reikalaujama, kad Sąjungos institucijos ir valstybės narės darytų pažangą didindamos gebėjimą prisitaikyti. Komisija įsipareigojo bendradarbiauti su valstybėmis narėmis atrenkant ir lyginant žaliojo biudžeto sudarymo praktiką. 2021 m. vasario 24 d. Komisijos komunikate dėl naujos ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategijos[20] atkreiptas dėmesys į klimato kaitos makrofiskalinę svarbą ir pabrėžta, kad reikia didinti Sąjungos atsparumą klimato kaitos poveikiui. Europos semestras yra papildoma tokių pastangų rėmimo sistema, o pagal techninės paramos priemonę teikiama praktinė pagalba joms įgyvendinti;

(6) 2022 m. lapkričio 9 d. Komisijos komunikate dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių[21] pabrėžta, kad reikia stiprinti skolos tvarumą ir mažinti didelį valstybės skolos santykį, kartu skatinant tvarų ir integracinį augimą visose valstybėse narėse. Pagrindiniai šių gairių tikslai – nacionalinės atsakomybės padidinimas, sistemos supaprastinimas ir perėjimas prie didesnio dėmesio vidutiniam laikotarpiui, taip pat griežtesnis ir nuoseklesnis vykdymo užtikrinimas;

(7) siekiant užtikrinti, kad būtų tinkamiau laikomasi SESV nuostatų, ir visų pirma išvengti perviršinio valdžios sektoriaus deficito procedūros, nustatytos SESV 126 straipsnyje, be nuostatų, kurių šiuo metu reikalaujama pagal Direktyvą 2011/85/ES, į valstybių narių teisę dar turėtų būti įtrauktos konkrečios nuostatos, kuriomis būtų stiprinama nacionalinė atsakomybė, kaip numatyta 2022 m. lapkričio 9 d. Komisijos komunikate dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių. Remiantis duomenimis apie tos direktyvos įgyvendinimą, pakeitimai taip pat turėtų apimti nuostatas dėl skaidrumo ir statistikos, prognozių ir vidutinio laikotarpio biudžeto sudarymo, kad būtų pašalinti įgyvendinant direktyvą nustatyti trūkumai;

(8) ši direktyva kartu su Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) [XXX][22], kuriuo pakeičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1466/97[23] (Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis), ir Tarybos reglamentu [XXX][24], kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97[25] (Stabilumo ir augimo pakto korekcinė dalis), yra teisės aktų rinkinio dalis. Kartu jais nustatoma reformuota Sąjungos ekonomikos valdymo sistema, pagal kurią, vadovaujantis tarpvyriausybinės Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos (SSKV) ekonominėje ir pinigų sąjungoje[26] 16

---

19 Komisijos komunikatas „Europos žaliasis kursas“, COM(2019) 640 *final*.

20 Komisijos komunikatas „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“, COM(2021) 82 *final*.

21 Komisijos komunikatas dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių, COM(2022) 583 *final*.

22 [*įrašyti datą*] Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) [*įrašyti visą pavadinimą*] (OL L ...).

23 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 1).

24 [*įrašyti datą*] Tarybos reglamentas (ES) [*įrašyti visą pavadinimą*] (OL L ...).

25 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6).

26 2012 m. kovo 2 d. Sutartis dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje.

straipsniu, į Sąjungos teisę įtraukiamas šios sutarties III antraštinės dalies „Fiskalinis susitarimas“ turinys. III antraštinė dalis yra privaloma valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, bet ją savanoriškai taip pat gali taikyti Bulgarija, Danija ir Rumunija. Remiantis patirtimi, įgyta valstybėms narėms įgyvendinant SSKV, teisės aktų rinkinyje išlaikyta fiskalinio susitarimo nuostata dėl orientavimo į vidutinį laikotarpį kaip priemonės biudžetinei drausmei ir ekonomikos augimui skatinti. Į rinkinį įtrauktas sustiprintas su konkrečia šalimi susijęs aspektas, kuriuo siekiama didinti nacionalinę atsakomybę, be kita ko, nepriklausomoms fiskalinėms institucijoms pavedant svarbesnį vaidmenį, grindžiamas fiskaliniame susitarime nustatytais bendraisiais principais[27], kuriuos Komisija pasiūlė pagal SSKV 3 straipsnio 2 dalį. Išlaidų, atmetus diskrecines pajamų priemones, analizė, kurią reikia parengti siekiant atlikti pagal fiskalinį susitarimą reikalaujamą atitikties vertinimą, išdėstyta Reglamente [XXX], kuriuo pakeičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1466/97. Kaip ir fiskaliniame susitarime, Reglamente [XXX], kuriuo pakeičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1466/97, laikini nukrypimai nuo vidutinio laikotarpio plano leidžiami tik išskirtinėmis aplinkybėmis. Be to, esant dideliam nukrypimui nuo vidutinio laikotarpio plano per nustatytą laikotarpį turėtų būti įgyvendintos priemonės nukrypimams ištaisyti. Teisės aktų rinkiniu sustiprinamos fiskalinės priežiūros ir vykdymo užtikrinimo procedūros, kad būtų įvykdytas įsipareigojimas skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus ir tvarų augimą. Taigi vykdant ekonomikos valdymo sistemos reformą SSKV nustatyti pagrindiniai biudžetinės drausmės ir skolos tvarumo tikslai išlaikomi;

(9) norint rengti labai kokybiškus ir palyginamus valstybių narių statistinius duomenis, būtina nustatyti visiems valdžios sektoriaus subsektoriams taikytiną išsamią ir patikimą viešojo sektoriaus finansų sektoriaus apskaitos praktiką. Kad Sąjungos fiskalinės priežiūros sistema tinkamai veiktų, labai svarbu užtikrinti galimybę gauti kokybiškus statistinius duomenis, grindžiamus Europos sąskaitų sistema (2010 m. ESS). 2010 m. ESS priklauso nuo kaupimo principu renkamos informacijos. Todėl būtina gerinti kaupimo metodu apskaičiuotų duomenų ir informacijos, reikalingų kaupimo metodu apskaičiuotiems statistiniams duomenims parengti, rinkimą integruotai, išsamiai ir suderintai visuose valdžios sektoriaus subsektoriuose;

(10) turimi labai dažnai renkami duomenys gali atskleisti tendencijas, dėl kurių reikėtų atidžiau stebėti biudžeto prognozes ir pagerinti jų kokybę. Valstybės narės ir Komisija (Eurostatas) turėtų skelbti pinigų apskaitos principu pagrįstus duomenis, ketvirčio deficito ir skolos duomenis, taikydamos prie Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) ir SESV pridėto Protokolo (Nr. 12) dėl perviršinio deficito procedūros 2 straipsnyje pateiktas apibrėžtis. Dėl dažniau renkamų biudžeto duomenų, kurie yra pritaikyti prie nacionalinių biudžeto apibrėžčių, skelbimo turėtų būti sprendžiama atsižvelgiant į nacionalinius skaidrumo reikalavimus ir naudotojų poreikius, kad būtų padidinta nacionalinė atsakomybė;

(11) dėl neobjektyvių ir nerealistiškų makroekonominių ir biudžeto prognozių, į kurias atsižvelgiama metinio ir daugiamečio biudžeto teisės aktuose, gali gerokai sumažėti fiskalinio planavimo veiksmingumas, todėl galiausiai gali būti sunku vykdyti įsipareigojimą laikytis biudžetinės drausmės. Siekiant pagerinti pradines prielaidas ir pateikti nešališkus įvairių politikos priemonių fiskalinio poveikio vertinimus, valstybių narių makroekonomines ir biudžeto prognozes turėtų tvirtinti arba rengti nepriklausoma fiskalinė institucija;

---

[27] 2012 m. birželio 20 d. Komisijos komunikatas „Bendrieji nacionalinių fiskalinio koregavimo mechanizmų principai“, COM(2012) 342 *final*.

(12) kad būtų pagerinta makroekonominių ir biudžeto prognozių kokybė, jos turėtų būti reguliariai, objektyviai ir išsamiai vertinamos ir tuos vertinimus turėtų atlikti nepriklausoma įstaiga. Tie vertinimai turėtų apimti visapusišką ekonominių prielaidų nagrinėjimą, jų lyginimą su kitų institucijų parengtomis prognozėmis ir ankstesnių prognozių patikimumo vertinimą;

(13) už viešųjų finansų stebėseną valstybėse narėse atsakingos nepriklausomos įstaigos yra viena iš pagrindinių veiksmingų fiskalinių sistemų sudedamųjų dalių. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 473/2013[28] reikalaujama, kad valstybės narės, kurių valiuta yra euro, turėtų nepriklausomas fiskalines institucijas, kurioms būtų pavesta tvirtinti arba rengti makroekonomines prognozes, ir būtų nustatytos konkrečios apsaugos priemonės, susijusios su jų nepriklausomumu ir techniniais pajėgumais. Atsižvelgiant į teigiamą nepriklausomų įstaigų indėlį į viešuosius finansus, tie reikalavimai turėtų būti taikomi visoms valstybėms narėms. Siekiant skatinti fiskalinę drausmę ir didinti fiskalinės politikos patikimumą, tokios įstaigos taip pat turėtų prisidėti prie biudžeto planavimo, rengdamos arba tvirtindamos vyriausybės naudojamas prognozes ir skolos analizes, atlikdamos nepriklausomus fiskalinės politikos vertinimus ir stebėdamos, kaip laikomasi fiskalinės sistemos;

(14) siekiant didesnės atsakomybės fiskalinės politikos srityje, fiskalinės institucijos turėtų būti labai nepriklausomos vykdydamos savo veiklą, turėti reikiamus išteklius savo užduotims atlikti ir plačias galimybes tinkamu metu gauti būtiną informaciją;

(15) kad būtų pagerintas biudžeto planavimas, deramas dėmesys turėtų būti skiriamas makrofiskalinei rizikai dėl klimato kaitos ir su klimatu susijusios politikos poveikiui viešiesiems finansams vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais. Siekiant apriboti ir valdyti dėl klimato kaitos ir susijusių nelaimių kylančią fiskalinę riziką, įgyvendinant nacionalines strategijas labai svarbu suprasti būdus, kuriais su klimatu susiję sukrėtimai daro poveikį ekonomikai ir viešiesiems finansams;

(16) vienų metų biudžeto planavimo perspektyva suteikia ribotą pagrindą patikimai fiskalinei politikai, nes dauguma priemonių turi poveikį, kuris trunka gerokai ilgiau nei metinis biudžeto ciklas. Todėl veiksmingas daugiametis fiskalinis planavimas padeda didinti fiskalinės politikos patikimumą, kartu atsižvelgiant į skolos tvarumą. Veiksmingas vidutinio laikotarpio planavimas grindžiamas aiškiai ir nuosekliai apibrėžtais vidutinio laikotarpio nacionaliniais biudžeto tikslais, pateikiamais nacionaliniuose vidutinio laikotarpio planuose. Siekiant pagerinti daugiametę biudžeto perspektyvą, metinio biudžeto teisės aktų planavimas turėtų būti suderintas su vidutinės trukmės biudžeto sistemose nustatytais daugiamečiais tikslais;

(17) kad biudžeto sistemos padėtų veiksmingai skatinti laikytis biudžetinės drausmės ir siekti viešųjų finansų tvarumo, jos turėtų visapusiškai aprėpti viešuosius finansus. Todėl ypač daug dėmesio reikėtų skirti tų valdžios sektoriaus įstaigų ir fondų, kurie neįtraukti į subsektorių lygio įprastinius biudžetus, operacijoms, turinčioms poveikio valstybių narių biudžeto būklei trumpuoju arba vidutiniu laikotarpiu. Tų operacijų bendro poveikio valdžios sektoriaus balansams ir skoloms vertės turėtų būti pateiktos vykdant metinius biudžeto procesus ir vidutinio laikotarpio biudžeto planuose, nurodant būsimų operacijų ir neįvykdytų bei numatomų naujų įsipareigojimų poveikį;

---

[28] 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 473/2013 dėl euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų stebėsenos bei vertinimo ir perviršinio deficito padėties ištaisymo užtikrinimo bendrųjų nuostatų (OL L 140, 2013 5 27, p. 11).

(18) taip pat būtina užtikrinti skaidrumą, susijusį su mokesčių išlaidų rūšimi ir suma bei dėl to prarandamomis pajamomis, kad būtų galima geriau suprasti, kokiu mastu fiskalinė politika ir biudžeto planavimas yra suderinti su vyriausybės prioritetais;

(19) žaliojo biudžeto sudarymo priemonės gali padėti viešąsias pajamas ir išlaidas nukreipti į žaliuosius prioritetus. Dėl to patikimai ir reguliariai teikiant išsamią, naudingą ir prieinamą informaciją pagerėja biudžeto svarstymų procesas. Tai reiškia, kad turi būti teikiami duomenys apie tai, kaip pajamos atspindi poreikį užtikrinti, kad būtų atsižvelgta į principą „teršėjas moka“, ir kaip išlaidos tiek palankiai, tiek nepalankiai atspindi žaliuosius prioritetus. Valstybės narės turėtų skelbti informaciją apie tai, kaip atitinkamais jų biudžetų elementais prisidedama prie nacionalinių ir tarptautinių įsipareigojimų klimato ir aplinkos apsaugos srityje įgyvendinimo, ir taikomą metodiką. Valstybės narės turėtų atskirai skelbti duomenis ir aprašomąją informaciją apie išlaidas, mokesčių išlaidas ir pajamas. Valstybės narės raginamos skelbti informaciją apie biudžeto politikos pasiskirstomąjį poveikį ir rengiant žaliąjį biudžetą atsižvelgti į užimtumo, socialinius bei paskirstomojo poveikio aspektus[29];

(20) deramą dėmesį reikėtų skirti esamiems neapibrėžtiesiems įsipareigojimams. Konkrečiau, neapibrėžtieji įsipareigojimai apima galimus įsipareigojimus, kurie priklauso nuo tam tikrų galimų ateities įvykių, arba esamus įsipareigojimus, kai mokėjimas nėra tikėtinas arba negalima tiksliai nustatyti tikėtino mokėjimo sumos. Juos sudaro, pavyzdžiui, valdžios sektoriaus garantijos, neveiksnios paskolos, įsipareigojimai, atsirandantys dėl viešųjų bendrovių veiklos, ir galimos išlaidos bei įsipareigojimai, atsirandantys dėl teismo bylų ir su nelaimėmis susijusių neapibrėžtųjų įsipareigojimų;

(21) gaivalinės nelaimės ir ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai paveikė daugumą valstybių narių ir manoma, kad dėl klimato kaitos tokie reiškiniai taps dažnesni ir smarkesni. Vyriausybės investuoja į prisitaikymo prie klimato kaitos priemones ir imasi veiksmų, kad padengtų pagalbos, atkūrimo ir atstatymo ekstremaliosios situacijos atveju išlaidas ir kai kuriais atvejais atliktų paskutinio draudiko vaidmenį. Atsižvelgiant į esamus ir būsimus viešųjų finansų tvarumo iššūkius, ypatingą dėmesį reikėtų skirti valdžios sektoriaus įsipareigojimams ir rizikai valstybės finansams, atsirandantiems dėl gaivalinių nelaimių ir su klimatu susijusių įvykių, visų pirma renkant ir skelbiant informaciją apie ekonominius nuostolius ir fiskalines išlaidas, patirtus dėl ankstesnių įvykių, taip pat informaciją apie biudžeto priemones ir šiuo klausimu naudojamas finansines priemones;

(22) Komisija turėtų toliau nuolat stebėti, kaip įgyvendinama Direktyva 2011/85/ES. Reikėtų nustatyti geriausią praktiką, susijusią su tos direktyvos nuostatų įgyvendinimu, ir ja dalytis;

(23) todėl Direktyva 2011/85/ES turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeista,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

---

[29] 2022 m. rugsėjo 28 d. Komisijos komunikatas „Geresnis valstybių narių politikos paskirstomojo poveikio vertinimas“, COM(2022) 494 *final*, ir 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 473/2013 dėl euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų stebėsenos bei vertinimo ir perviršinio deficito padėties ištaisymo užtikrinimo bendrųjų nuostatų (OL L 140, 2013 5 27, p. 11) 6 straipsnio 3 dalies d punktas.

Direktyva 2011/85/ES iš dalies keičiama taip:

1) 2 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

(a) pirmos pastraipos antras sakinys pakeičiamas taip:

„Taikoma Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 549/2013* A priede pateikta valdžios sektoriaus subsektorių termino apibrėžtis.

_____

*OL L 174, 2013 6 26, p. 1.“;

(b) antra pastraipa iš dalies keičiama taip:

i) a punktas pakeičiamas taip:

„a) viešojo sektoriaus apskaitos ir statistinės atskaitomybės sistemos;“;

ii) c punktas pakeičiamas taip:

„c) valstybei narei būdingos skaitinės fiskalinės taisyklės, kurios padeda valstybėms narėms vykdyti fiskalinę politiką laikantis pagal SESV joms numatytų atitinkamų įpareigojimų, išreikštų suminiu biudžeto vykdymo rodikliu, pavyzdžiui, valdžios sektoriaus biudžeto deficitu, skolinimusi, skola arba vienu svarbiausių jo komponentų;“;

iii) e punktas pakeičiamas taip:

„e) vidutinės trukmės biudžeto sistemos, kaip specialus nacionalinių biudžeto procedūrų rinkinys; taikant šias procedūras fiskalinė politika formuojama numatant ilgesnį nei metinio biudžeto ciklo laikotarpį, taip pat nustatomi politikos prioritetai ir vidutinio laikotarpio nacionaliniai biudžeto tikslai;“;

iv) įrašomas h punktas:

„h) nepriklausomos fiskalinės institucijos, kaip struktūriškai nepriklausomos įstaigos arba pagal 8 straipsnį įsteigtos įstaigos, kurioms suteiktas funkcinis savarankiškumas valstybių narių biudžeto valdymo institucijų atžvilgiu.“;

2) 3 straipsnis pakeičiamas taip:

„1. Kalbant apie nacionalines viešojo sektoriaus apskaitos sistemas, valstybės narės iki 2030 m. įdiegia integruotas, išsamias ir nacionaliniu lygmeniu suderintas kaupiamosios finansų apskaitos sistemas, kurios aprėpia visus valdžios sektoriaus subsektorius ir kuriose yra visa pinigų ir kaupimo principais renkama informacija, reikalinga duomenims, pagrįstiems 2010 m. ESS standartu, parengti. Toms viešojo sektoriaus finansų apskaitos sistemoms taikoma vidaus kontrolė ir atliekami jų nepriklausomi auditai.

2. Valstybės narės užtikrina, kad visų valdžios sektoriaus subsektorių fiskaliniai duomenys būtų laiku ir reguliariai viešai skelbiami, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 549/2013*. Visų pirma valstybės narės atskirai paskelbia ketvirčio centrinės, regioninės ir vietos valdžios subsektorių ir socialinės apsaugos fondų skolos ir deficito duomenis iki kito ketvirčio pabaigos arba po to, kai atitinkamus duomenis paskelbia Komisija (Eurostatas).

3. Komisija (Eurostatas) kas tris mėnesius skelbia ketvirčio valdžios sektoriaus finansų statistikos duomenis pagal Reglamento (ES) Nr. 549/2013 B priedo 25, 27 ir 28 lenteles.

_____

*OL L 174, 2013 6 26, p. 1.“;

3) 4 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

(a) 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad metinis ir daugiametis fiskalinis planavimas būtų grindžiamas tikroviškomis makroekonominėmis ir biudžeto prognozėmis, parengtomis naudojantis pačia naujausia informacija. Biudžeto planavimas grindžiamas labiausiai tikėtinu makroekonominiu fiskaliniu scenarijumi arba atsargesniu scenarijumi. Pagal 8 straipsnį įsteigtos nepriklausomos fiskalinės institucijos arba rengia, arba tvirtina makroekonomines ir biudžeto prognozes. Jos lyginamos su naujausiomis Komisijos prognozėmis. Dideli valstybės narės makroekonominių ir biudžeto prognozių ir Komisijos prognozių skirtumai paaiškinami, be kita ko, jei su išorės prielaidomis susijusių kintamųjų dydis arba augimas gerokai nukrypsta nuo Komisijos prognozėse nurodytų verčių.“;

(b) 4 dalis išbraukiama;

(c) 5 ir 6 dalys pakeičiamos taip:

„5. Valstybės narės nurodo, kuri institucija atsakinga už makroekonominių ir biudžeto prognozių rengimą. Ne rečiau kaip kas metus valstybės narės ir Komisija vykdo technines diskusijas dėl prielaidų, kuriomis remiamasi rengiant makroekonomines ir biudžeto prognozes.

6. Nacionalinių institucijų parengtos metiniam ir daugiamečiam fiskaliniam planavimui skirtos makroekonominės ir biudžeto prognozės reguliariai, objektyviai ir išsamiai nepriklausomos institucijos vertinamos, be kita ko, atliekant *ex post* vertinimą. To vertinimo rezultatai skelbiami viešai ir į juos tinkamai atsižvelgiama ateityje rengiant makroekonomines ir biudžeto prognozes. Jei atliekant vertinimą nustatoma didelė paklaida, kuri mažiausiai ketverius metus iš eilės darė poveikį makroekonominėms prognozėms, atitinkama valstybė narė imasi būtinų veiksmų ir viešai ją paskelbia.“;

(d) 7 dalis išbraukiama;

4) 5 straipsnis pakeičiamas taip:

„5 straipsnis

Kiekviena valstybė narė nustato jai būdingas skaitines fiskalines taisykles, kuriomis visas valdžios sektorius veiksmingai skatinamas laikytis iš SESV kylančių jos atitinkamų fiskalinio planavimo įsipareigojimų daugiamečiu laikotarpiu. Tokiomis taisyklėmis visų pirma skatinama:

a) laikytis pagal SESV nustatytų deficito ir skolos pamatinių verčių ir nuostatų;

b) nustatyti daugiametį fiskalinio planavimo laikotarpį, atitinkantį Reglamento [XXX dėl Stabilumo ir augimo pakto prevencinės dalies] nuostatas.*

* [*įrašyti datą*] Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) [...] [*įrašyti visą pavadinimą*] (OL L...).“;

5) 6 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 1 dalies b punktas pakeičiamas taip:

„b) veiksminga ir laiku atliekama taisyklių laikymosi stebėsena, pagrįsta patikima ir nepriklausoma analize, kurią atliktų pagal 8 straipsnį įsteigtos nepriklausomos fiskalinės institucijos;“;

b) 2 dalis pakeičiama taip:

„Jei skaitinėse fiskalinėse taisyklėse yra bendrųjų nukrypti leidžiančių išlygų, tokiomis išlygomis nustatomas ribotas skaičius tam tikrų specifinių aplinkybių, derančių su

valstybėms narėms SESV ir Reglamente [XXX dėl Stabilumo ir augimo pakto prevencinės dalies] numatytais įpareigojimais, ir griežtos procedūros, kurioms esant leidžiama laikinai nesilaikyti taisyklių. Bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos turi aiškius terminus.“;

6) 7 straipsnis pakeičiamas taip:

„7 straipsnis

Valstybių narių metinio biudžeto teisės aktai atitinka galiojančias valstybei narei būdingas skaitines fiskalines taisykles.“;

7) V skyriaus pavadinimas pakeičiamas taip: „NEPRIKLAUSOMOS FISKALINĖS INSTITUCIJOS“;

8) 8 straipsnis pakeičiamas taip:

„8 straipsnis

1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinių įstatymų ar kitų teisės aktų nustatyta tvarka būtų įsteigtos nepriklausomos fiskalinės institucijos, pavyzdžiui, struktūriškai nepriklausomos įstaigos arba įstaigos, kurioms suteiktas funkcinis savarankiškumas valstybių narių biudžeto valdymo institucijų atžvilgiu.

2. 1 dalyje nurodytas institucijas sudaro nariai, pasiūlyti ir paskirti atsižvelgiant į jų patirtį ir kompetenciją viešųjų finansų, makroekonomikos ar biudžeto valdymo srityse ir taikant skaidrias procedūras.

3. 1 dalyje nurodytos institucijos:

a) nesivadovauja atitinkamos valstybės narės biudžeto valdymo institucijos ar kitos viešosios ar privačios įstaigos nurodymais;

b) yra pajėgios laiku viešai informuoti apie savo vertinimus ir nuomones;

c) turi pakankamus ir stabilius nuosavus išteklius, kad galėtų veiksmingai vykdyti savo įgaliojimus, įskaitant bet kokios rūšies analizę pagal savo įgaliojimus;

d) turi tinkamą prieigą, kad laiku galėtų susipažinti su informacija, kurios reikia jų įgaliojimams vykdyti;

e) reguliariai vertinamos, išorės vertinimą atlieka nepriklausomi vertintojai.

4. Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodytoms institucijoms būtų pavestos šios užduotys:

a) rengti metines ir daugiametes makroekonomines ir biudžeto prognozes, kuriomis grindžiamas vyriausybės vidutinio laikotarpio planavimas, arba patvirtinti biudžeto valdymo institucijų naudojamas tokias prognozes;

b) rengti skolos tvarumo vertinimus, kuriais grindžiamas vyriausybės vidutinio laikotarpio planavimas, arba patvirtinti biudžeto valdymo institucijų pateiktus tokius vertinimus;

c) rengti politikos poveikio fiskaliniam tvarumui ir tvariam bei integraciniam augimui vertinimus arba patvirtinti biudžeto valdymo institucijų pateiktus tokius vertinimus;

d) stebėti, kaip laikomasi valstybei narei būdingų skaitinių fiskalinių taisyklių pagal 6 straipsnį;

e) stebėti, kaip laikomasi Sąjungos fiskalinės sistemos pagal reglamentus [XXX dėl Stabilumo ir augimo pakto prevencinės dalies] ir [XXX dėl Stabilumo ir augimo pakto korekcinės dalies]*;

f) reguliariai atlikti nacionalinės biudžeto sistemos peržiūras, siekiant įvertinti sistemos nuoseklumą, suderinamumą ir veiksmingumą, įskaitant mechanizmus ir taisykles, kuriais reglamentuojami valdžios institucijų fiskaliniai santykiai valdžios sektoriaus subsektoriuose;

g) dalyvauti reguliariuose posėdžiuose ir diskusijose nacionaliniame parlamente.

5. Valstybės narės užtikrina, kad atitinkamos valstybės narės biudžeto valdymo institucijos laikytųsi institucijų pateiktų vertinimų ar nuomonių, susijusių su 4 dalyje nurodytomis užduotimis. Jeigu nesilaiko tų vertinimų ar nuomonių, tokios biudžeto valdymo institucijos viešai pagrindžia sprendimą jų nesilaikyti per mėnesį nuo tokių vertinimų ar nuomonių pateikimo dienos.

* [*įrašyti datą*] Tarybos reglamentas (ES) [...] [*įrašyti visą pavadinimą*] (OL L...).“;

9) 9 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Siekdamos užtikrinti, kad nacionalinis fiskalinis planavimas atitiktų daugiamečio fiskalinio planavimo perspektyvą, valstybės narės sukuria patikimą, veiksmingą vidutinės trukmės biudžeto sistemą, kuria būtų numatyta patvirtinti bent ketverių metų fiskalinio planavimo laikotarpį.“;

b) 2 dalis iš dalies keičiama taip:

i) a punktas pakeičiamas taip:

„a) visapusiški ir skaidrūs daugiamečiai biudžeto tikslai, kaip nurodyta 2 straipsnio e punkte, išreikšti valdžios sektoriaus deficitu, skola ir bet kokiu kitu suminiu fiskaliniu rodikliu, pavyzdžiui, išlaidomis, užtikrinant, kad jie atitiktų bet kokias valstybei narei būdingas skaitines fiskalines taisykles, kaip numatyta šios direktyvos IV skyriuje, ir atitinkamas Reglamento [XXX dėl Stabilumo ir augimo pakto prevencinės dalies] nuostatas.“;

ii) c punktas pakeičiamas taip:

„c) numatytos vidutinio laikotarpio politikos, įskaitant investicijas ir reformas, darančios poveikį valdžios sektoriaus finansams ir tvariam bei integraciniam augimui ir išskaidytos pagal pagrindinius pajamų ir išlaidų straipsnius, aprašymas parodant, kaip užtikrinamas koregavimas siekiant nacionalinių vidutinio laikotarpio biudžeto tikslų, kaip nurodyta 2 straipsnio e punkte, palyginti su projekcijomis, grindžiamomis nesikeičiančios politikos prielaida.“;

iii) d punktas pakeičiamas taip:

„d) vertinimas, kaip numatyta politika, darydama tiesioginį poveikį valdžios sektoriaus finansams vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais, gali paveikti vidutinio laikotarpio ir ilgalaikį viešųjų finansų tvarumą ir tvarų bei integracinį augimą. Vertinime, kiek įmanoma, nurodoma klimato kaitos keliama makrofiskalinė rizika ir jos poveikis aplinkai bei pajamų paskirstymui, taip pat su klimatu susijusios poveikio švelninimo ir prisitaikymo politikos poveikis viešiesiems finansams vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais.“;

c) 3 dalis išbraukiama;

10) 10 ir 11 straipsniai pakeičiami taip:

„10 straipsnis

Metinio biudžeto teisės aktai atitinka nacionalinius vidutinio laikotarpio biudžeto tikslus, kaip nurodyta 2 straipsnio e punkte. Tinkamai paaiškinamas bet koks nukrypimas.

11 straipsnis

Ši direktyva naujai valstybės narės vyriausybei jokiu būdu neužkerta kelio atnaujinti savo vidutinio laikotarpio biudžeto planą, kad jame atsispindėtų nauji jos politikos prioritetai. Tokiu atveju nauja vyriausybė nurodo ankstesnio ir naujojo vidutinio laikotarpio biudžeto plano skirtumus.“;

11) VI skyriaus pavadinimas pakeičiamas taip: „VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSŲ SKAIDRUMAS“;

12) 12 straipsnis pakeičiamas taip:

„12 straipsnis

Valstybės narės užtikrina, kad visos priemonės, kurių imtasi laikantis II, III ir IV skyrių, būtų nuosekliai taikomos visuose valdžios sektoriaus subsektoriuose ir visapusiškai juos apimtų. Dėl to iš valstybių narių visų pirma reikalaujama viešojo sektoriaus apskaitos taisyklių ir procedūrų, jų pagrindinių duomenų rinkimo ir tvarkymo sistemų vientisumo.“;

13) 14 straipsnis pakeičiamas taip:

„14 straipsnis

1. Vykdydamos metinį ir daugiametį biudžeto teisėkūros procesą valstybės narės skelbia, kurios įstaigos ir fondai nėra įtraukti į įprastinį biudžetą, bet yra įtraukti į valdžios sektorių, įskaitant valdžios sektoriaus subsektorius. Valstybės narės taip pat skelbia vertes, atitinkančias tų įstaigų ir fondų bendrą poveikį valdžios sektoriaus balansui ir skolai, kai poveikis balansui apima ankstesnes ir numatomas būsimas operacijas, o poveikis skolai apima neįvykdytus ir numatomus naujus įsipareigojimus.

2. Valstybės narės, taikydamos skaidrią metodiką, skelbia išsamią informaciją apie mokesčių išlaidų poveikį pajamoms siekiant 2 straipsnio e punkte nurodytų nacionalinių biudžeto tikslų.

3. Valstybės narės skelbia svarbią informaciją apie visų valdžios sektoriaus subsektorių neapibrėžtuosius įsipareigojimus, kurie gali turėti didelį poveikį valstybės biudžetui, įskaitant vyriausybės garantijas, neveiksnias paskolas ir įsipareigojimus, susijusius su viešųjų bendrovių veikla, galimomis išlaidomis ir iš teismo bylų išplaukiančiais įpareigojimais, įskaitant jų apimtį. Valstybės narės taip pat, kiek įmanoma, skelbia informaciją apie neapibrėžtuosius įsipareigojimus, susijusius su nelaimėmis ir klimatu. Valstybės narės skelbia informaciją apie ankstesnius vienkartinių garantijų reikalavimus ir išlaidas, užregistruotas standartinėms garantijoms teikti. Skelbiama informacija apima informaciją apie ekonominius nuostolius, patirtus dėl nelaimių ir su klimatu susijusių sukrėtimų, įskaitant viešojo sektoriaus patiriamas fiskalines išlaidas ir tiems nuostoliams sušvelninti arba padengti naudojamas priemones. Valstybės narės skelbia informaciją apie valdžios sektoriaus finansuojamo privačiųjų ir viešųjų bendrovių kapitalo dalis, jei sumos ekonominiu požiūriu yra didelės.“;

14) 14a straipsnis iš dalies keičiamas taip:

„14a straipsnis.

1. Iki 20XX m. gruodžio 14 d. Komisija paskelbia šios direktyvos veiksmingumo peržiūrą.

2. Ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. Komisija pateikia ataskaitą dėl Sąjungos viešojo sektoriaus finansų apskaitos padėties ir būsimos krypties, atsižvelgdama į pažangą, padarytą nuo 2013 m. atlikto tarptautinių viešojo sektoriaus apskaitos standartų tinkamumo valstybėms narėms vertinimo.“;

15) 15 straipsnis pakeičiamas taip:

„15 straipsnis

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliotų įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 202x m. gruodžio 31 d. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą. Taryba skatina valstybes nares dėl savo ir Sąjungos interesų parengti atitikties lenteles, kurios kuo geriau parodytų šios direktyvos ir jos perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių atitiktį, ir viešai jas paskelbti.

2. Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

3. Komisija, remdamasi iš valstybių narių gauta atitinkama informacija, parengia tarpinę pažangos ataskaitą dėl pagrindinių šios direktyvos nuostatų įgyvendinimo ir ją pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ne vėliau kaip 20XX m. gruodžio 14 d.

4. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų pagrindinių nuostatų tekstus.“;

16) 16 straipsnis išbraukiamas.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė